

Chapter: 6

- Q.1 दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा.** 3
- 1 सरपंच, अध्यक्ष, नगराध्यक्ष, महापौर या पदांसाठीही ..... पदे स्त्रियांसाठी राखीव ठेवण्यात आली आहेत.
अ. एक तृतीयांश   ब. दोन तृतीयांश   क. तीन तृतीयांश   ड. चार तृतीयांश
  - 2 भारत सरकारने १९७५ मध्ये ..... यांच्या अध्यक्षतेखाली महिला आयोगाची स्थापना केली.
अ. डॉ. फुलारेणू गुहा   ब. उमा भारती   क. वसुंधरा राजे   ड. प्रमिला दंडवते
  - 3 स्त्री आणि पुरुष यांच्यावरील अन्याय दूर व्हावा म्हणून १९९३ मध्ये ..... करण्यात आला.
अ. सतीप्रतिबंधक कायदा   ब. हुंडाप्रतिबंधक कायदा
क. मानव अधिकार संरक्षण कायदा   ड. मुस्लीम वुमेन अँक्ट
- Q.2 पुढीलपैकी चुकीची जोडी ओळखा** 1
- 1

i. सौदामिनी राव - स्त्रीमुक्ती आंदोलन समिती
ii. विद्या बाळ - नारी समता मंच
iii. प्रमिला दंडवते - महिला दक्षता समिती
iv. ज्योती म्हापसेकर - महिला आयोग
- Q.3 टिपा लिहा.** 4
- 1 मानव अधिकार संरक्षण कायद्याची माहिती लिहा.
  - 2 चिपको आंदोलनाची थोडक्यात माहिती लिहा.
- Q.4 पुढील विधाने सकारण स्पष्ट करा.(Any One)** 2
- 1 १९८४ मध्ये हुंडाबंदी सुधारणा कायदा करण्यात आला.
  - 2 संविधानाने अल्पसंख्याकांना सांस्कृतिक व शैक्षणिक हक्क दिले आहेत.
- Q.5 दिलेल्या उताऱ्याचे वाचन करून त्यांवर आधारित प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 4
- 1

१९५२ च्या कायद्यानुसार भारत सरकारने हिंदू स्त्रियांना पोटगीचे अधिकार दिले. वडिलांच्या संपत्तीत वाटा देण्यात आला. स्त्रीधनावर तिचा अधिकार निर्माण झाला. बहुपत्नित्व संपुष्टात येऊन पुरुषांप्रमाणेच स्त्रियांनाही घटस्फोटाचा अधिकार देण्यात आला. पुढच्या दशकभरात स्त्रियांच्या संदर्भात एक पाऊल पुढे टाकणारा कायदा झाला. 'हुंडा प्रतिबंधक कायदा १९६१' अन्वये हुंडा घेणे अथवा मागणे हा फौजदारी स्वरूपाचा गुन्हा ठरवण्यात आला. हुंडा प्रथेचे निर्मूलन करून सामाजिक चळवळीला प्रोत्साहन देण्यात आले. या कायद्यामुळे हुंड्यासारख्या अनिष्ट प्रथेमुळे स्त्रियांना होणारा त्रास कमी झाला. त्यापुढे स्त्रियांना बाळंतपणाची सुटी मिळवून देणारा 'प्रसूती सुविधा अधिनियम' (मॅटर्निटी बेनिफिट अँक्ट - १९६१) हा कायदा अस्तित्वात आला. या कायद्याने स्त्रियांना बाळंतपणासाठी रजा मिळवण्याचा अधिकार मिळाला.

    - i. १९५२ च्या कायद्यानुसार भारत सरकारने हिंदू स्त्रियांना कोणते अधिकार दिले?
    - ii. १९६१ च्या हुंडा प्रतिबंधक कायद्यानुसार कोणता फौजदारी गुन्हा ठरवण्यात आला?
    - iii. स्त्रियांच्या संदर्भात कायद्यांच्या अंमलबजावणीसाठी सामाजिक घटक कशा प्रकारे अडथळा निर्माण करतात?

